

PREDsjednica Međunarodnog suda pravde pred VATRENIM KRŠTENJEM

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Slučaj genocida bit će prvi test za novu predsjednicu Predstojeće saslušanje u postupku koji je po optužbi za genocid Bosna pokrenula protiv Srbije i Crne Gore bit će i vatreno krštenje Kraljičine savjetnice Rozalin Higin (Rosalyne Higgins), koja je ovoga tjedna izabrana za predsjednicu Međunarodnog suda pravde (MSP).

Spomenuti sudski postupak, koji bi trebao početi već ovog mjeseca – i u kojem jedna država, po prvi put u povijesti, tereti drugu za genocid – pokrenut je još prije 13 godina. Neslaganja između strana u sporu, kao i zahtjevi za reorganizacijom suda, prouzrokovali su, po riječima Higinsove, „neprijatno dugo“ odlaganje.

No, sada je, kako kaže ova sutkinja, „kucnuo čas“. Ona će predsjedavati petnaestočlanim vijećem sudaca MSP-a na saslušanju koje bi trebalo potrajati dva mjeseca, nakon čega će uslijediti i znatno duže vijećanje o presudi. Slučaj će, nesumnjivo, poslužiti i kao model za buduće postupke po optužbama za državnu podršku genocidu.

Higinsova je sutkinja već deset godina, pa će kao netko tko je, pored ostalog, zastupao i Veliku Britaniju, u svoj novi posao – po riječima britanskog ministra inostranih poslova, Džeka Stroa (Jack Straw) – unijeti i „znatnu dozu iskustva“.

Ona ne samo da je prva žena-predsjednik, nego je, još uvijek, i jedina sutkinja u MSP-u. Međutim, potonja činjenica – kako je Higinsova izjavila za IWPR – „više znači ostalima nego [njoj]“, koja je zasigurno naviknuta i na rad u potpuno muškom okruženju.

Nakon Kembridža, Higinsova je studirala na Jeju i na Londonskoj školi za ekonomiju. Potom se specijalizirala za propise Ujedinjenih naroda, pravne implikacije upotrebe sile i regulativu o ljudskim pravima.

U MSP-u, Higinsova je sudjelovala u ključnim slučajevima, kakav je recimo spor koji je 2004. vođen povodom blokade izraelske Vest banke (West Bank). Kasnije iste godine – kada je sud jednoglasno odbio zahtjev Srbije i Crne Gore za podizanjem optužnice protiv osam država-članica NATO-a zbog učešća u kampanji bombardiranja bivše Jugoslavije tokom 1999. – ona je bila među malobrojnim sucima koji se nisu suglasili s većinskim stavom.

Među primjedbama tih sudaca bila je i ta da je spomenuta odluka u neskladu s dotadašnjim procesnim pravom MSP-a, te da bi mogla imati izvjesnih „implikacija“ i kada je riječ o drugim slučajevima, pogotovo bosanskom.

Ukoliko je Srbija izvan nadležnosti MSP-a u tolikoj mjeri da pred njim ne može pokrenuti vlastiti postupak, tada srpski advokati mogu iznijeti argument po kojem joj pred tim sudom ne može biti ni suđeno po bosanskoj optužbi.

Higinsova je za IWPR izjavila kako sud nastoji voditi računa o svojim ranijim odlukama, te kako „svakako [želi] biti dosljedan“.

Po riječima nekih analitičara, MSP prolazi kroz razdoblje obnove. Prije deset godina, suci su u prosjeku imali po osamdesetak godina. U međuvremenu su pristigli novi suci, pa to više nije slučaj.

Već i sama činjenica da je Higinsova – koju promatrači upućeni u zbivanja u međunarodnom pravu opisuju kao „umjereno progresivnu“ i „modernizatorku“ – izabrana za predsjednicu, svjedoči o izvjesnom prihvatanju njenog opredjeljenja da bi sud trebao ići u korak s vremenom.

Sud bi trebao raspravljati ne samo o „pitanjima granica i teritorija“ – zbog kojih je i stekao reputaciju spore i temeljite institucije – nego i „o velikom broju suvremenih pitanja“.

Mnoge odluke suda izazivaju političke reakcije. Higinsova je svjesna koliko je opasno da suci borave u zrakopraznom prostoru. „S jedne strane, to mora biti nepristran sud. S druge, mi ne živimo u kuli od bjelokosti, nego u stvarnom svijetu“, kaže ona.

„Smatram da dio naše snage počiva u razumijevanju našeg rada. I to je ona krajnje uska trasa kojom treba ići.“

MSP, po njenim riječima, ima jedinstvenu poziciju, jer se radi o „glavnom sudskom tijelu UN-a“, i jer je njegovo primicanje međunarodnog prava ili tumačenje ugovora „autoritativno“.

Higinsova će težiti da sud i dalje pridonosi „razumijevanju i razvoju međunarodnog prava [tako što će izricati] kvalitetne presude“ – i naglašava da suci „svaku riječ“ pišu sami.

U posljednjih nekoliko mjeseci, sud je izrekao izvjestan broj presuda koje su naišle na veliki odjek u međunarodnoj javnosti, jer su se ticale reparacija za agresiju na drugu zemlju, podrške naoružanim grupama, kao i toga da su principi Ženevske konvencije obavezujući za sve zemlje, pa i one koje tu konvenciju nisu potpisale.

Te dalekosežne odluke bi se itekako mogle odraziti na sudbinu postupka koji je Bosna pokrenula protiv Srbije.

Šef istraživačkog odjeljenja haškog Instituta Aser (Asser), Olivije Ribelink (Olivier Ribbelink), kaže da je Higinsova poznata po tome što je u stanju održati ravnotežu između prava i politike.

Ribelink je za IWPR izjavio: „Ona je svjesna kako političke, tako i pravno-teorijske dimenzije slučaja, kao i načina na koji se one prožimaju.“

S ovom je ocjenom suglasan i Rodžer O’Kif (Roger O’Keefe), stručnjak za međunarodno pravo s Kembridža. „Ona ima izvrsnu reputaciju, pa bi mogla ostvariti ravnotežu između pravne rigoroznosti i zdravog pragmatizma“, izjavio je on za IWPR.

„Kao vješta pomiriteljica i diplomatkinja, ona će i u najtežim situacijama znati okupiti ljude.“

Higinsova je i izrazito humana, srdačna i omiljena osoba. A to su veoma važne osobine za jednu predsjednicu suda, koja treba pridonijeti usklađivanju stavova u raspravama koje se vode pri donošenju presuda.

Ona je za IWPR izjavila: „Ljudi su začuđeni mogućnošću da petnaestoro sudaca iz različitih dijelova svijeta zajednički i prijateljski presuđuje. Nije to uvijek lako . . . Ali, odlučna sam u namjeri da očuvam taj duh . . . ozbiljne i oštre rasprave uz uzajamno poštovanje i srdačne osobne odnose.“

Helen Warrell izvještava za IWPR iz Haga. Janet Anderson je voditeljica projekta IWPR-a u Hagu.

Focus: Medunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/predsjednica-medunarodnog-suda-pravde-pred>